

Beszámolók

MAGYAR - AMERIKAI MAGYAR TUDÓSTALÁLKOZÓ

1990. január 9-11 között került sor a Művelődési Minisztérium szervezésében Budapesten az "Együttműködés a magyar és az amerikai magyar tudósok, valamint tudományos társaságok között, különös tekintettel az Amerikai Egyesült Államokban élő magyar tudósok részvételére a magyar felsőoktatásban" című konferenciára.

A tanácskozás a külföldön élő magyar értelmiségnek a hazai tudományos életbe, mindenekelőtt az egyetemeken folyó képzésbe való intenzívebb bekapcsolódását kívánta elősegíteni.

A konferencián, amely Glatz Ferenc művelődési miniszternek "Az új magyar kulturális politika alapkérdései" című előadásával kezdődött meg, az alábbi főbb kérdéseket vitatták meg az Amerikai Egyesült Államok egyetemein dolgozó magyar származású oktatók és kutatók, a magyar felsőoktatási és tudományos intézetek, valamint a Művelődési Minisztérium vezetői és munkatársai:

- Vendégprofesszori programok - a külföldön élő magyar tudósok bekapcsolódása a magyar felsőoktatásba;
- A 90-es évek első felére tervezett magyar nemzetközi találkozók;
- A magyar-amerikai testvéregyetemi és intézetközi kapcsolatok fejlesztésének lehetőségei;
- Magyar egyetemi oktatók külföldi kutatóéve;
- Az Egyesült Államokban élő magyar tudósok részvétele a magyar iskolai és egyetemi tankönyvek felülvizsgálatában, illetve korszerűsítésében;
- Külföldi posztgraduális ösztöndíjak és részképzés.

A konferencia résztvevői a megtárgyalt témákban "Ajánlásokat" fogadtak el.

A J Á N L Á S O K

- 1/a A vendégprofesszori programok - a külföldön élő magyar tudósok bekapcsolódása a magyar felsőoktatásba, magyar vendégoktatók meghívása amerikai egyetemekre;
- 1/b Magyar egyetemi oktatók külföldi kutatóéve (sabbatical), kutatók cseréje;
- 1/c Külföldi posztgraduális ösztöndíjak és részképzés.

ad 1/a A Múvelődési Minisztérium - az intézményi autonómia megsértése nélkül, - az egyetemek bevonásával - koncepciót dolgoz ki a vendégprofesszori rendszerről, amely tartalmazza a két- és többoldalú információáramlás módozatait; a külföldi tudósok bevonásának feltételeit és módját a hazai oktatásba, továbbképzésbe és kutatásba, hazai fiatal szakembereink külföldi továbbképzését főként Ph.D. szerzése céljából; a határozatlan időre külföldön munkát vállalt magyar tudósok hazahívásának feltételei.

Az ittlévló amerikai magyar tudósok feljárnlják, és kollégáiknak is javasolják, hogy hazai tartózkodásuk esetén - ösztöndíj és egyéb célból és okból - vállalják rövid kurzusok, előadások, speciál kollégiumok megtartását magyar egyetemeken. Az érdekelt magyar felsőoktatási intézmények elemezzék és összegezzék nemzetközi kapcsolataikat és mérják fel, hogy az oktatás-kutatás minőségének javítása céljából milyen szakterületen van szükség külföldi tudósokra a hazai graduális és posztgraduális képzésben. Előnyben kell részesíteni a rövid időtartamú, külföldi tudósok által vezetett kurzusokat.

A vendégprofesszori rendszerben nem mellőzhető jelentőségű az intézmények, intézetek, tanszékek közvetlen kapcsolata, amelynek révén az amerikai tudósok bekapcsolódhatnak a magyar intézmények életébe.

A Soros-alapítvány a Múvelődési Minisztérium és a magyar felsőoktatási intézmények rendelkezésére bocsátja magyarországi kapcsolatteremtésre nyitott amerikai egyetemek jegyzékét.

Az együttműködés nagyhatású, korszerű formája a közös projektek kidolgozása. A Magyar Tudományos Akadémia 92 "workshop-szerű" kutatási program kidolgozását tervezi, amelybe hazai intézményeken kívül külföldi - elsősorban nyugat-európai és amerikai tudósok, tanárok, teamek, szervezetek és intézmények részvételére is számítanak. (részletesebben lásd 1-3.sz. melléklet)

1/b A tanácskozás kifejezetten ajánlja a Múvelődési Minisztériumnak, hogy vezesse be Magyarországon az egyetemeken a sabbatical évet azon vezető oktatók számára, akik nemzetközileg elismert tudományos tevékenységet folytatnak. A Múvelődési Minisztériumnak - a kormány illetékeseinek segítségével - meg kell teremtenie a kutatóév intézménye bevezetőségének feltételeit.

1/c Az egyetemi részképzés és posztgraduális képzés terén a Budapesti Műszaki Egyetem eredményeinek figyelembevételével ajánlatos az ország többi egyetemén és a Műszaki Egyetemen is a továbbképzést megszervezni. A hallgatói részképzés - az európai egyetemeken elsősorban - azért is továbbfejleszthető, hogy a nyugat-európai és hazai oktatási struktúra közeledjék egymáshoz és diplomáink nemzetközi elismerését biztosítsuk. Célyszerű felhasználni az idegennyelvű képzések valutabevételének egy részét erre a célra, de központi forrásokra is szükség van.

A külföldön történő posztgraduális képzés az ország fejlesztésének alapvető érdeke. Igénybe kell venni a külföldről eddig is felajánlott ösztöndíjakat, emellett azonban a hazai ösztöndíjak volumenét jelentősen meg kell emelni. Az ösztöndíjak odaítélését a személyes feltételek gondos feltárásával megalapozottabbá kell tenni, és be kell vezetni a visszatért ösztöndíjasok utógondozását.

Az ülés felkéri a Művelődési Minisztériumot, hogy az ösztöndíj-rendszert az egyéb hazai ösztöndíjakkal szimbiózisban dolgozza át. Felkéri a külföldi magyar szervezeteket - elsősorban a Magyar Mérnökök és Építészek Világszövetségét - hogy segítsék ezt az akciót kimagasló színvonalú tudományos és műszaki iskolák kiválogatásával és külföldi ösztöndíjak szervezésével.

2. A magyar-amerikai testvéregyetemi és intézetközi kapcsolatok fejlesztésének lehetőségei.

Eddig a magyar-amerikai felsőoktatási és tudományos kapcsolatok elsődlegesen az IREX és FULBRIGHT ösztöndíjak, illetőleg a MTA NSF kutatási projektek révén valósultak meg. Az ösztöndíjak kihasználtsága a magyar fél részéről 100 %-os, az USA részéről viszont csak 50 %-os volt. Az ösztöndíjak elosztási rendjének korszerűsítése érdekében elvi megállapodás született arra vonatkozólag, hogy 1991-től kezdődően közös magyar-amerikai FULBRIGHT Bizottság dönt az ösztöndíjak adományozásáról. 1990. október 1-től további lehetőségek nyílnak a projekt-rendszerű együttműködésre, a múlt évben aláírt műszaki együttműködési egyezmény keretében.

A magyar kultúra és tudomány megismertetése érdekében rendkívül fontos lenne magyar kulturális intézet létesítése New Yorkban. Ennek legfőbb akadályai a szükséges anyagi fedezet hiánya. Ameddig a magyar kulturális intézet New Yorkban nem jött létre, addig is legyen magyar kulturális megbízott az ezirányú tevékenység összefogására. Egyidejűleg nagyon fontos az amerikai egyetemeken működő hungarológiai oktató és kutatóhelyek számának és szerepének további növelése, közöttük információcsere kialakítása (részletes javaslat lásd: 4.sz.melléklet).

A nemzetközi együttműködésben a továbbiakban a jelenleginél nagyobb szerepet kell kapniuk a nem kormányközi kapcsolatoknak, a szerveződő civil társadalom tudományos társaságai nemzetközi tevékenysége révén. Másfelől a felsőoktatási kapcsolatok kiszélesítésének és intézményszerűsítésének jó eszköze lehet a két ország rektor-konferenciái közötti kapcsolatfelvétel. E gondolattól vezéreltetve, az első lépések megtétele céljából a Budapesti Műszaki egyetem rektora magyarországi látogatásra hívja meg az amerikai Rektori konferencia elnökét és titkárát. Az egyetemközi együttműködés továbbfejlesztésének egyik fontos formája az egyetemi hallgatók küldése és fogadása egy-két szemeszteres képzésre, a külföldön folytatott tanulmányoknak az anyaegyetem általi teljes elismerése mellett. Az egyetemközi együttműködés egy további

kívánatos formája, hogy az amerikai egyetemek építsék be a magyar egyetemeiket, és különösképpen azok angol nyelven tartott kurzusait saját "Semester abroad" "Year abroad" Amerikán kívüli nyári, rövid kurzus jellegű programjaikba. Ez az együttműködési forma az egyéni tudományos fejlődés mellett távlatilag elősegítheti a résztudományok, majd az egyetemi diplomák, a továbbképzés révén pedig a tudományos fokozatok kölcsönös elismerését. E tevékenység hatékonyabbá tételének előfeltétele, hogy a magyar felsőoktatási intézmények az eddiginél nagyobb mértékben kapcsolódhassanak be közvetlenül a nemzetközi felsőoktatási információs rendszerekbe, melyek révén gyors és pontos ismereteket szerezhetnek a vezető egyetemek oktatási rendszeréről és tudományos kutatási eredményeiről, illetőleg információt szolgáltatnak magyar egyetemek képzési és kutatási potenciáljáról.

Az egyetemközi együttműködés, a demokratikus intézményrendszer kiépítése, a demokrácia oktatása, a hungarológia és a történettudomány területén folytatott kutatómunka pénzügyi fedezetének előteremtése érdekében a kormány szinten jóváhagyott programok mellett elengedhetetlen alapítványok létrehozása, illetőleg a már meglévő alapítványok támogatása. Fontos lenne, hogy amerikai tudósok egyrészt tudományos kutatóhelyek feltárásával, másrészt pénzügyi adományokkal segítsék a SZÉCHÉNYI Alapítványt, valamint a későbbiekben létesítendő, nemzetközileg elismert magyar alapítványokat.

3. Díjak alapítása a legkiemelkedőbb magyar társadalomtudományi, valamint természet- és műszaki- tudományos publikációk évenkénti elismerésére.

3/a A konferencia javasolta pályadíjak létesítését a legkiválóbb történelmi munkák díjazására. A pályadíjak szétosztását egy független kuratórium végzi, melyben helyet foglalnak a Magyar Történelmi Társulat, a Hajnal István kör, a környező országokbeli magyar történészek, és az American Association for the Study of Hungarian History (AASHH) képviselői. Jutalomra pályázhat minden olyan történetíró, akinek műve a magyar történelemmel foglalkozik és amely mű akár magyarul, akár angolul íródott. Szándékunkban áll évenként több művet megjutalmazni, és pedig a következő kategóriákban:

- 1) könyvterjedelmű írás egy idősebb, nevesebb történész tollából,
- 2) könyvterjedelmű mű egy fiatalabb, pályakezdő történész tollából,
- 3) rövid lélegzetű tanulmány.

Az Atlantic Research and Publications Inc. és a Magyar Történelmi Társaságok vállalják a megjutalmazott művek lefordítását magyarra, angolra, illetőleg angolról magyarra, valamint azok megjelentetését, esetleg más könyvkiadók bevonásával és remélhetőleg a SOROS alapítvány támogatásával.

A jutalomdíjat dollárban és forintban állapítjuk meg a fent felsorolt társaságok anyagi hozzájárulásával. ez az összeg lehet akár igen

szerény mértékű is, de átadása ünnepélyes körülmények között történik. A pályázat meghirdetéséről, propagálásáról magunk gondoskodunk. Felhívjuk a megheszlésen részt vett más társaságokat, hogy szakmájukon belül dolgozzák ki hasonló pályadíjak adományozásának módozatait.

- 3/b A Magyar Mérnökök és Építészek Világszövetsége és az Amerikai Magyar Mérnök Egyesület, valamint a Magyar Építőművészek Szövetsége és az Építész Kamara díjat alapít a külföldön élő és működő magyar építészek kiemelkedő alkotásainak elismerésére.

A kétévnte kiadásra kerülő díszoklevél és aranyérem odaítélésére a három alapító szervezet öttagú kuratóriumot hoz létre, amelynek elnöke a Magyar Építészkamara elnöke, tagjait felkérés alapján a három szervezet delegálja.

4. Az Egyesült Államokban élő magyar tudósok részvétele a magyar iskolai és egyetemi tankönyvek felülvizsgálatában, illetve korszerűsítésében.

Az Amerikából jött magyar delegáció elhatározta, hogy segítséget nyújt a magyarországi alternatív tankönyvek és tananyagok kidolgozásában, elsősorban azokon a területeken, melyeken a torzítások a legnagyobbak voltak. Felajánlották segítségüket a reális magyarság-kép kialakításában.

5. A Tanácskozás állást foglalt a környezetvédelem kiemelt kezelése mellett s mind legfontosabb teendőket az alábbi 12 pont haladéktalan foganatosítását tanácsolta.

- a) legyen Magyarország a világ első országa, amelynek iskoláiban kötelező tantárggyá teszi a környezetvédelmet, s azon belül az energia-takarékosságot és az anyagok újrafelhasználását tanítják,
- b) 1990. április 22-én az egész világon megtartott "Föld napján" az iskolák szervezzenek faültető kirándulásokat azzal a céllal, hogy idővel minden diák minden évben legalább egy facsemetével gazdagítsa országunk faállományát,
- c) évente egyszer ellenőrizzenek minden buszt, személy- és tehergépkocsit s az erősen szennyező járműveket tiltsák ki Nagy-Budapest és más városok területéről. A kétütemű gépkocsik importját szüntessék be s kezdjék meg a mezőgazdasági alkohollal üzemeltetett járművek használatát. Az ólommentes benzín olcsóbb (ne drágább!) legyen, mint az ólmot tartalmazó,
- d) a vállalatok hozzák nyilvánosságra az általuk kibocsátott szennyező anyagok fajtaíit és évi mennyiségeit,

- e) mivel Magyarország háromszor annyi energiát használ, mint a hasonló fejlettségű nyugati államok, nem új erőművekre, hanem energiatakarékosságra van szükség, ezért az új erőművekre és egyéb elavult nagyberuházásokra szánt összegeket fordítsák energia-takarékosságra,
- f) az Egyesült Államok által feljánlott Középeurópai Környezetvédelmi Intézettől (a Bush-Intézettől) kérjünk részletes energia-takarékossági útmutatót mind az ipari, mind a magán-háztartásokban elérhető megtakarításokat illetően.
- g) a világítás költsége egy ötödére csökkenthető a Tungstram Globolux körtéivel. E körték egységára 800.- Ft. Azoknak, akik ilyen körtét beszerelnek, legyen a körte ára levonható a villanyszámlából,
- h) az új magyar kormány egyértelműen és végérvényesen jelentse ki, hogy a csehszlovák határt képező 30 kilométeres Duna-szakaszt eredeti állapotában visszaállítja,
- i) a csehszlovák és osztrák kormányokkal együttműködve kezdeményezzük a Bécs-Budapest-i Duna-szakasznak nemzetközileg védett és ellenőrzött természetvédelmi parkká való nyilvánítását, s a szűk-ségtelenné vált Dunakiliti-i tározót adjuk vissza a természetnek,
- j) indítsunk nemzetközi gyűjtést a Bős-Nagymarosi vízlépcső leállítási költségeinek előteremtésére. A magyar kormány forduljon a Világbankhoz olyan összegű tartozáscsökkentésért, amely megfelel a leállítás költségeinek,
- k) részesüljenek adókedvezményben az olyan vállalatok, melyek újrafelhasznált nyersanyagokkal dolgoznak. Ugyanakkor bizonyos iparágak, mint például a könyv- és újságkiadók, fizessenek többletadót, ha nem újrafelhasznált nyersanyagokkal dolgoznak. Kezdjék meg a radioaktív hulladék újrafelhasználását, a radioaktív hulladéktemetőket számolják fel,
- l) a városi szemet elszállítása csak azok számára legyen ingyenes, akik az állam által biztosított színes tartályokba szétválasztják azt. Az összekevert szemet elszállításáért tartályonkénti elszállítási díjat kell begyűjteni.

A Tanácskozás felhívja a figyelmet arra, hogy a fenti tizenkét pont címén a most legsürgősebb teendőkre összpontosít és a környezetvédelmi folyamatban később más tényezők (például a hírközlési környezet szennyezése és védelme, vegyi szennyezés, stb.) is hangsúlyt kaphatnak, ezért a környezetvédelmi szennyeződések folyamatosan figyelemmel kell kísérni

6. A Tanácskozás állást foglalt az emberi jogok oktatása és az Emberi Jogok Nyilatkozatának elfogadásáról történő megemlékezés kérdésében.

- a) az egész világon az elmúlt korszakok erőszakosságai szükségessé teszik, hogy az emberi jogok értékeit és fontosságát a magyar fiatalság korán magába szívja, így tanításuk az elemi iskola első osztályától legyen kötelező,
  - b) az Egyesült Nemzetek Közgyűlése az Emberi Jogok Nyilatkozatát 1948. december 10-én elfogadta. Ennek jelentőségéről minden iskolában, alsó és felső fokon, minden év december 10-én előadások formájában meg kell emlékezni,
7. A Tanácskozás állást foglalt egy Egyetemes Magyar Tudományos és Oktatási Együttműködési Bizottság létrehozása tárgyában.

Abból a célból, hogy szervezeten folytatódjék a magyar és az amerikai magyar tudósok közötti együttműködés, állandó szervezet létrehozására van szükség Egyetemes Magyar Tudományos és Oktatási Együttműködési Bizottság név alatt. Ennek ideiglenes tagjai a háromnapos konferencia delegáltjai és az azon résztvett megfigyelők. A Bizottság célja, hogy a január 11-én hozott elvi határozatokat végleges formába öntse.

Az Előkészítő bizottság elnöke: Dr. Pungor Ernő

titkára: Dr. Gordos Géza

tagjai: Györgyey Klára prof., Iván Völgyes prof és az elnök által kooptált annyi további tag, ahányra a munka során szükség lesz.

**Proposal for the establishment of an international
Centre for Advanced and Postgraduate Studies in Hungary**

Recognizing and responding to the growing need for spreading scientific results as well as the methods of one of the most creative fields, science, on a much wider scale than it used to be, the Hungarian Academy of Sciences initiates the establishment of a new international centre for workshops and postgraduate training. This new institution is called Centre for Advanced and Postgraduate Studies Hungary. It is intended to train postgraduates coming from various parts of the world. The professors and lecturers will also come from a great number of countries, thus ensuring a genuine international atmosphere and a multi-cultural approach. In the course of organization, professors from the following countries have already confirmed their willingness to take part in this enterprise: Austria, Belgium, Canada, Denmark, England, Federal Republic of Germany, Finland, France, German Democratic Republic, Israel, Italy, Japan, the Netherlands, Poland, Soviet Union, Sweden, Switzerland, United States, Yugoslavia.

Training organized by this Centre is to be based primarily on the infrastructure of the institutes of the Hungarian Academy of Sciences as well as on that of the best Hungarian university departments. Besides the existing infrastructural network, however, there is need for a Campus which would function as a hotel and as a conference, library and information service centre, providing also sporting facilities. Besides making the contacts of Hungarian and other scientists more intensive, this new institution might also serve as a germ of a future Central European international scientific Centre.

The Hungarian Academy of Sciences would like to invite co-founders that would invest into this enterprise. The Academy offers 50 % of the investments in the form of buildings, offices, laboratories etc. and expects the co-founders to invest an equivalent value of about 30 million US\$ to be used to develop the network and improve the facilities. In addition to this non-recurrent investment, funds would also be needed e.g. in the form of a foundation for offering scholarships on a competitive basis as well as for covering the honoraria, the travel and accommodation costs of professors invited from various parts of the world. For this purpose a total of 3.6 million US\$ would be needed for the initial year of 1990 (there are 60 workshops and courses planned with average attendance of 20 people/course, the total costs being on average 3000 US\$/person).

The Centre would be run by a small permanent staff as an independent, non-governmental, non-profit institution under the guidance of an international Board consisting of representatives of the sponsors. Its working language would be English.

For further information, please contact:

Professor Ivan J. Berend
President of the
Hungarian Academy of Sciences
or

Professor Arpad Csurgay
Deputy Secretary-General of the
Hungarian Academy of Sciences
or

Peter Tamasi
Managing Director
Hungarian Academy of Sciences

Postal address:

P.O. BOX 6

H-1361

Hungary

Telephone: 361/111-38-99

Telefax: 361/112-70-69

Példák az 1990-ben indítandó kurzusokból

SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES

1. The economics of services in West-East-South development
Co-ordinated by Éva Ehrlich
2. Comparative archeological studies with special reference to
Central and Eastern Europe
Co-ordinated by Sándor Bökönyi
3. Urbanization in East Central Europe
Co-ordinated by György Enyedi
4. Family, kinship, friendship, the role of small group interaction
Co-ordinated by László Cseh-Szombathy
5. Cultural history of Central Europe between 1867 and 1918
Co-ordinated by Péter Hanák
6. History of science since the ancient times: sciences in Greece and
Rome, Islam and Early Medieval Europe
Co-ordinated by Miklós Maróth
7. Changes of social structure in Central and East Europe in the 19th
century
Co-ordinated by Emil Niederhauser
8. Changes of social structure in Central Europe in the 20th century
Co-ordinated by Tamás Kolosi
9. Social changes in Hungary
Co-ordinated by Rudolf Andorka

INFORMATION, COMMUNICATIONS, COMPUTER AND CONTROL

10. Brain, signals and computers
Co-ordinated by Tamás Roska
11. Queues, codes and multiple-access
Co-ordinated by László Gyórfi
12. Design theory of databases
Co-ordinated by János Demetrovics
13. Database system
Co-ordinated by János Demetrovics

14. Beyond data crunching - new paradigms in managing information
Co-ordinated by Előd Knuth
15. Direct manipulations and object oriented systems
Co-ordinated by Előd Knuth
16. Future strategy of scientific information
Co-ordinated by György Rózsa

BIOLOGY

17. Neurotransmitter receptors: biochemical characterization,
localization and function
Co-ordinated by Anna Borsodi
18. Molecular aspects of immune mechanisms
Co-ordinated by János Gergely

ENVIRONMENT RESEARCH

19. New technologies for the environmental industry and secondary raw
material utilization
Co-ordinated by Márton Pécsi
20. Environmental impact statements: principles and implementation
Co-ordinated by Márton Pécsi
21. International post-graduate course on water and the environment
Co-ordinated by Gábor Kienitz
22. International post-graduate course on water and soil
Co-ordinated by Gábor Kienitz
23. International post-graduate course on spatial data collecting and
handling in water management
Co-ordinated by Gábor Kienitz
24. Atmospheric composition, climate and sustainable development
Co-ordinated by Ernő Mészáros
25. Population ecology: selected topics
Co-ordinated by Gábor Fekete

EARTH SCIENCES

26. Exploration seismology
Co-ordinated by Attila Mesko
27. Geothermics and geothermal energy
Co-ordinated by Attila Mesko

AGRICULTURAL AND SOIL SCIENCES

28. Environmentally sound plant protection
Co-ordinated by Zoltán Király
29. Soil aspects of intensive, "low input" and sustainable agriculture
Co-ordinated by György Várallyay
30. Biomass production, soil fertility and environment protection
Co-ordinated by György Várallyay
31. Maize breeding and seed production
Co-ordinated by Tamás Szundy
32. Wheat breeding
Co-ordinated by László Balla
33. Utilization of applied biology in wheat and maize breeding
Co-ordinated by József Sutka

2.sz. melléklet

1. Célszerű lenne a Londonban megrendezett Magyar Kultúra Napjai mintájára hasonló rendezvényt szervezni New Yorkban. Erre Edward Koch polgármester már hónapokkal ezelőtt ígéretet tett.
2. Létre kellene hozni egy havonta megjelenő kulturális bulletint, melyet a Konzulátus küld ki a megrendelőknek vagy pedig az egész által ismert címlistának (Magyar Hírek). A Bulletin tartalmazza az USA-ban szereplő magyar zeneművészek, zenekarok, operában szereplők és zenei versenyeken résztvevők fellépésének helyét és dátumát. Hasonlóképpen a magyar vonatkozású kiállítások, kiállítóművészek és irodalmi előadások listáját. Magyar tartalmú tudományos előadások címét és helyét, ha azon vendégek és megjelenhetnek. Javaslom, hogy ez a bulletin az egész Egyesült Államokra legyen kiterjesztve. Mintaként ajánlom az osztrákok hasonló bulletinjét, szükség esetén csatolva.
3. 1990-ben a Santa Barbara-i Art Museumban a Magyar Nemzeti Galériával és külföldi gyűjteményekből való válogatással a korai magyar avantgard anyagából kiállítás lesz, amelynek anyagát Kansas Citybe és Richmondba vándoroltatják. Hasznos lenne a kiállításához magyar kulturális hetet kapcsolni.
4. Fontos lenne magyar kulturális központ létesítése New Yorkban, esetleg a konzulátus és az ENSZ misszió új épületbe közlözésével összefüggésben. A kulturális központ létesítéséhez igénybe kellene venni a magyar emigráció anyagi segítségét is. Feltételezhető, hogy a Columbia Egyetem és a New York Egyetem is támogatná az elképzelést.
5. New Brunswickban (New Jersey) felépült egy magyar kulturát szolgálni kész épület az Amerikai Magyar Foundation kezelésében. Ahhoz, hogy ez az épület valóban a magyar kultúrát szolgálja, Magyarországról kellene állandó, szervezett, színvonalas programot biztosítani. A rendelkezésre álló ismeretek szerint ennek anyagi fedezete megvan.

3.sz.melléklet

1. Az irodalom és irodalomoktatás nyitottsága, színvonalának emelése és nemzetközivé válása érdekében az írók közötti kapcsolatokat új alapokra kell helyezni; fokozni kell a személyes kapcsolatrendszert a kinti írókkal. Hazai kollégák vállalják, hogy külföldi kollegáik hazai tartózkodása alatt, a mind szélesebb kapcsolatok érdekében előadásokat, szerzői esteket, kerekasztal-beszélgetéseket, fogadásokat rendeznek a vendégek számára. Formális meghívásra egyelőre nincs anyagi fedezet.
2. A tapasztalatcserét maximálisan elősegítené a magyar írók és amerikai írók vendégprofesszorként való bevonása a felsőfokú képzésbe, különös tekintettel a magyar irodalom és az amerikai irodalom tanítására. (A tapasztalat azt mutatja, hogy az írók irodalomtörténeti kurzusai eredményesebbek, népszerűbbek, mint a formális akadémiai irodalomoktatás.)
3. A magyar PEN Klub példáját követve abból a célból, hogy a magyar-amerikai intézetközi kapcsolatok fejlesztését elősegítse, a Magyar Írószövetség is tiszteletbeli tagjává választja a közeljövőben a külföldön élő kiváló írókat és irodalomtudósokat, ezzel is elősegítve az informális kapcsolatok javulását.
4. Fontos lenne, hogy amerikai pénzmaradványokkal (esetlegesen támogató alapítványokkal) támogatni tudná a most létrejött Arany János Alapítványt, amelynek célja a Magyar Írószövetség autonóm létfeltételeinek biztosítása a jelenlegi nehéz gazdasági helyzetben. Állami támogatás nélkül mind az Írószövetség, mind a PEN Klub csak néhány hónapig tud működni, ha az Arany János Alapítvány tőkéje nem nő.
5. Sürgős támogatásra van szükség ahhoz, hogy az egyik legfontosabb angol nyelvű kiadvány, a New Hungarian Quarterly fennmaradhasson, ez ugyanis anyagi okok miatt veszélybe került. Ez a magas színvonalú folyóirat rendkívül fontos szerepet tölt be külföldön a magyar irodalom és kultúra ismertetése és népszerűsítése terén.

4.sz.melléklet

Az amszterdami és a groningeni egyetemen működő Hungarológiai Központ kívánja a közvetlen együttműködés kialakítását a Nyugat-Európában és az Amerikai Egyesült Államokban működő hungarológiai oktatóhelyekkel információcsere, a tervezett kutatási programok kicserélése, közös programok tervezése, a pszicho- és szociolingvisztika eredményeinek felhasználásán alapuló modern oktatási segédanyagok (videokazetta, film, stb.) kialakítása érdekében, tekintettel arra, hogy az ilyen típusú új médiák hiánya jellemzi az összes nyugat-európai és észak-amerikai hungarológiai műhelyt.

"A KÖNYV NEM ISMER HATÁROKAT"

Amikor 1989 őszén a Hazafias Népfront Olvasótábori munkabizottsága és az Állami Gorkij Könyvtár pár munkatársa felvetette egy nemzetközi olvasótábori konferencia összehívásának ötletét, még csak reménykedtek: az idő kiforogja az akkor még bizonytalan terveket, elképzeléseket. És megtörtént a csoda. 1990.február 23-27. közt sokan ott voltak azok közül, akik még nemrég makacs hitttel, de szürkülő reménnyel őrizték a Gutenberg-galaxis magyar csillagtérképének halványuló-hamvadó őrtüzeit. Eljöttek Kolozsvár és Kassa, Ungvár és Bácska-Topolya, Dunaszerdahely és Sepsiszentgyörgy, Técső, Marosvásárhely, Csikszereda, Somorja és Makfalva könyvtárosai, tanárai, új és megújuló lapok munkatársai, könyves és hagyományőrző táborok közösségének szervezői. A program a szervezők szándéka szerint feltételes volt. A "szellemi étlapon" ott szerepeltek a kisebbségpolitika, a könyvtárügy, a könyvkiadás és terjesztés szakemberei, az új lelkiismereti törvény adta esélyekkel élni kívánó egyházak képviselői, irodalomtörténészek, néprajzosok, a honismereti és az olvasómozgalom szervezői, a közelmúlt történelmének fehér foltjait elének táró dokumentumfilmek stb. Mindez azonban csak térben is, de méginkább a szellemi időeltolódás miatt távolról érkezett vendégek hozzászólásaival, mondhatnánk "vallomásaival" vált teljessé. Az öt nap közös munkája a vasárnap délelőtt a fehérvári királysíroknál és a pákozdi emlékműnél tett látogatás olyannyira egygyéforrasztotta az azonos szívű és szándékú embereket, hogy nem akartak a viszontlátás ígérete, reménye nélkül elmenni, egyelőre csak szándéknyilatkozatban, de létrehozták a Könyv nem ismer határokat jelige mélyebb tartalmait is felvállaló "kerakasztalt", amelynek pontos nevééről (Talán: A magyar kisebbségi kultúrák barátainak köre) és tevékenységük gyakorlati formáiról a felvázolt elképzelések alapján a búcsúnapon megválasztott szervezőbizottság dönt majd (Rózsa Lajos makfalvi tanár, klubvezető, Gellért Géza székelyudvarhelyi könyvtárigazgató, Pillich Katalin kolozsvári könyvtáros, Györe Géza bácskatopolyai könyvtárvezető, Görcsös Mihály, a kassai Batsányi Kör szervezője, Debreceni Mihály ungvári szerkesztő, Skultéty Csaba politológus, a Pax Romana mozgalom elnöke (NSZK) és S.Benedek András, az Állami Gorkij Könyvtár nemzetiségi osztályának vezetője, ügyvezető titkár).

S.Benedek András sk.